

УДК 378.147

Ю.М. Сиромятников, канд. техн. наук, асист. (ДБТУ, Харків)

Р.В. Кириченко, канд. техн. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

О.М. Харченко, здоб. ступ. PhD (ДБТУ, Харків)

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Міжнародне співробітництво в усьому світі наразі вважається одним із ключових показників якості в сфері освіти та науки, а також важливим інструментом забезпечення і підвищення цієї якості. Тому майже всі заклади вищої освіти (ЗВО) в різних країнах активно займаються міжнародною діяльністю і прагнуть її розширити, при цьому демонструючи різницю у розумінні цінностей, цілей, завдань та методів цієї діяльності [1].

Останніми роками українська система вищої освіти перебуває в активному процесі реформування та адаптації до європейських стандартів, що вимагає підвищення якості наукових публікацій. Відповідно до європейських вимог, наукові статті повинні відповідати високим критеріям якості, мати новаторський характер та впливати на розвиток науки і суспільства. Підвищення видимості та якості українських публікацій у міжнародних наукових базах, таких як Scopus та Web of Science, є стратегічним завданням, яке допоможе зміцнити позиції українських університетів на світовій арені.

Метою даного дослідження є аналіз сучасних підходів до підвищення якості наукових публікацій в університетах України, а також розробка рекомендацій щодо їхнього просування в міжнародних наукометричних базах. Дослідження є частиною проекту № LBТУ-PG-2024/1-0008 (5.2.1.1.i.0/2/24/1/CFLA/002), спрямованого на удосконалення наукової продуктивності та публікаційної активності в рамках європейської інтеграції.

У дослідженні використано методи порівняльного аналізу, SWOT-аналізу, а також методики оцінки впливу наукових публікацій. Основний акцент зроблено на аналізі критеріїв якості наукових статей, що публікуються у високорейтингових міжнародних журналах, таких як Nature та Science [2]. Також розглядаються підходи до поліпшення індексації наукових статей у Scopus та Web of Science [3].

Основними вимогами до наукових статей є новизна досліджень, чітка методологія, релевантність до сучасних наукових проблем,

високий рівень цитованості та впливовість у відповідних галузях [4]. Європейські університети використовують системи внутрішнього контролю якості наукових публікацій, що допомагає підвищити рівень поданих до публікації робіт [5]. Незважаючи на активне реформування системи вищої освіти, українські публікації часто мають низький рівень цитованості через недостатню увагу до оформлення статей, вибору релевантних журналів та низької участі у міжнародних дослідницьких консорціумах [6]. Підвищення кваліфікації українських науковців у сфері наукового письма та наукометрії є ключовим кроком до поліпшення якості публікацій [7].

Основні напрями підвищення якості публікацій включають: формування міждисциплінарних дослідницьких груп, що сприяє підвищенню новизни досліджень та їхнього потенційного впливу [8]; академічну мобільність, яка забезпечує участь українських науковців у міжнародних конференціях, стажуваннях та програмах обміну, що дозволяє вдосконалювати наукові навички та підвищувати якість публікацій [9].

На прикладі університетів Латвії та Німеччини було проведено аналіз ефективності впровадження внутрішніх систем контролю якості наукових публікацій. Дослідження показало, що створення наукових консультаційних центрів у межах університетів є ефективним засобом підвищення наукової продуктивності [10]. Українські університети можуть запозичити ці підходи для адаптації своїх наукових програм до вимог європейських наукометричних стандартів, що сприятиме підвищенню якості та видимості наукових робіт.

Для підвищення якості наукових публікацій в українських університетах в умовах європейської інтеграції необхідно:

1) Розвивати міждисциплінарні дослідницькі групи, що сприятиме підвищенню новизни досліджень і їхнього впливу.

2) Створювати науково-консультаційні центри, які надаватимуть підтримку у підготовці та поданні публікацій до міжнародних журналів.

3) Впроваджувати освітні курси з наукового письма та методів просування публікацій на міжнародному рівні.

4) Забезпечувати академічну мобільність через участь у міжнародних програмах обміну, стажуваннях та конференціях для підвищення наукових навичок.

5) Проводити семінари з питань індексації робіт та роботи з міжнародними наукометричними базами, такими як Scopus і Web of Science.

6) Підтримувати міжнародні наукові колаборації для покращення якості досліджень та публікацій.

7) Забезпечувати доступ до сучасних дослідницьких інструментів і баз даних, які відповідають європейським стандартам якості.

На кафедрі сільськогосподарських машин та інженерії тваринництва Державного біотехнологічного університету продувжуються дослідження в рамках проекту № LBTU-PG-2024/1-0008 (5.2.1.1.i.0/2/24/I/CFLA/002) з акцентом на вивчення факторів, що впливають на рівень цитованості українських публікацій у міжнародних наукових базах.

Інформаційні джерела

1. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: методичні рекомендації / Л. Горбунова, М. Дебич, В. Зінченко, І. Сікорська, І. Степаненко, О. Шипко / За ред. І. Степаненко. – К.: ІВО НАПН України, 2016. С. 4. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/MR_Internats-VO-Ukrayini_2016_158p_IBO_avtors-kolektiv.pdf
2. Egret, D., & Fabre, C. (2019). Evaluating the scientific impact of research infrastructures: The role of current research information systems. *Quantitative Science Studies*, 1(3), 303-322. https://doi.org/10.1162/qss_a_00035
3. Florio, M., Forte, S., & Sirtori, E. (2016). Cost-benefit analysis of the Large Hadron Collider to the European Research Area. *Research Policy*, 45(4), 785-792. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2016.01.020>
4. González-Albo, B., Moreno, L., & Bordons, M. (2012). Bibliometric indicators for the analysis of research performance in multidisciplinary institutions. *Revista Española de Documentación Científica*, 35(1), 9-37. <https://doi.org/10.3989/redc.2012.1.852>
5. Klitkou, A., & Gulbrandsen, M. (2010). The relationship between academic patenting and scientific publishing in Norway. *Scientometrics*, 82(1), 93-108. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0039-2>
6. de Rijcke, S., & Rushforth, A. (2015). Measuring excellence in science: Current and future perspectives. *Science and Public Policy*, 42(4), 591-607. <https://doi.org/10.1093/scipol/scu070>
7. Rethinaraj, T. S., & Chakravarty, C. (2018). Unveiling scientific integrity in scholarly publications: A bibliometric approach. *International Journal for Educational Integrity*, 14(2), 115-132. <https://doi.org/10.1007/s40979-018-0036-y>
8. Kempkes, G., & Pohl, C. (2010). The efficiency of German universities: Some evidence from non-parametric methods. *Applied Economics*, 42(16), 2063-2079. <https://doi.org/10.1080/00036840701721190>
9. Buhr, J. (2014). The future of European e-infrastructures: Strategies for enhancing the quality of scientific data and publication standards. *Science Policy Research Unit Journal*, 32(1), 22-33. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2394709>
10. Sasvári, P., & Lendvai, G. F. (2024). On the periphery of the European social sciences: A scientometric analysis of publication performance in the Visegrad countries. *Social Sciences*, 13(10), 537. <https://doi.org/10.3390/socsci13100537>